

Broedvogelinventarisatie Landgoed De Tangh 2003

Het landgoed De Tangh werd voor het eerst in 1981 door Gleichman geïnventariseerd. In 2003 is het gebied opnieuw op broedvogels onderzocht door de KKNV-afdeling Wageningen en omstreken. De inventarisatie werd uitgevoerd door Han Runhaar en Gerard Vernooij met medewerking van Jan Mulder, Dirk Prins, Klaas Scholte, Rolf van Poppe, Tom van Koesveld, Piet van Klaveren en Theo..... Het gebied werd in de periode tussen 8 maart en 7 juni in totaal 10 keer bezocht. U

Figuur 1 Landhuis De Tangh

U beter:
Verdubbeling en
interpretatie van
protocollen is door
Han Runhaar, en
de Jan's en het veld
werd door hem
aan: ---

Onderzoeksgebied

Het landgoed 'De Tangh' ligt net ten westen van Rhenen aan de rand van de Utrechtse Heuvelrug. Het landhuis kijkt uit over de uiterwaarden van de Rijn. Aan de zuidzijde van het landhuis ligt een grasland dat niet wordt bemest en waar vaak pony's grazen, en lopen twee toegangslaantjes omzoomd door Beuken en Paardekastanjes. Aan de achterzijde bestaat het landgoed merendeels uit bos, deels beuken en deels larix, douglasspar, berk en wintereik. Aan de oostzijde van het landgoed ligt nog een voormalig hakhoutbos wat nu deels met Robinia is dichtgroeid. het onderzochte gebied heeft een oppervlakte van ca 14 ha.

Figuur 2 Overzichtskaartje

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de Handleiding Broedvogel Monitoring Project van SOVON (1996). Tijdens de veldbezoeken werd de aanwezigheid van soorten genoteerd en ook of sprake was van zang of alarmgedrag, en in het geval van zang of er sprake was van gelijkzang. Bij twee bezoeken werd alleen de aanwezigheid van soorten genoteerd. De interpretatie is eveneens uitgevoerd volgens de criteria van de BMP-Handleiding, uitgaande van het principe om zoveel mogelijk geldige waarnemingen onder te brengen in zo weinig mogelijk onderscheiden territoria.

Resultaten

In tabel 1 is per soort het aantal vastgestelde territoria weergegeven. In de eerste kolom zijn ter vergelijking ook de door Gleichman in 1981 gevonden aantallen weergegeven. Het

onderzochte gebied is kleiner dan dat onderzocht door Gleichman. Maar omdat in zijn verslag een stippenkaart met territoria is opgenomen was het mogelijk hiervoor te corrigeren: de aantallen in tabel 1 hebben betrekking op het in beide onderzoeken bezochte gebied.

In totaal werden van 32 soorten territoria vastgesteld, wat voor zo'n klein gebied vrij veel is. Dit hangt ongetwijfeld samen met de grote variatie aan begroeiingstypen op het landgoed. Vergeleken met 1981 is het aantal soorten vrijwel gelijk gebleven.

Wat wel sterk achteruit is gegaan is het aantal territoria: van 157 naar 102. Dat kan grotendeels op het conto worden geschreven van vier soorten: Koolmees, Huismus, Spreeuw en Houtduif. Wat betreft de koolmees was het aantal in 1981 wel erg hoog, wat voor Gleichman reden was voor een PS: "de dichtheid aan koolmezen is bijzonder hoog, maar gezien de vele nestvondsten (boomholten, nestkasten) geenszins overdreven of op foute interpretatie berustend". Waarschijnlijk was het extreem hoge aantal koolmezen vooral te danken aan het ophangen van nestkasten in die periode. Het verdwijnen van de huismus past in een landelijke trend, en zal mogelijk te maken hebben met het verminderde aanbod aan voer. De spreeuw is nog wel aanwezig, maar het aantal van 4 territoria is duidelijk minder dan de 10 of meer territoria in 1981. Ook het aantal houtduiven is sterk afgenomen (van 12 naar 6), hetgeen ongetwijfeld samenhangt met de terugkeer van de Havik op dit deel van de Utrechtse Heuvelrug.

Hoewel het aantal soorten niet sterk is afgenomen is op een aantal punten de samenstelling van de broedvogelbevolking sinds 1981 wel duidelijk veranderd. Het aantal bossoorten dat afhankelijk is van dood hout is sterk toegenomen. Groene Specht en Kleine Bonte Specht zijn nieuw verschenen, en het aantal Boomklevers is toegenomen van 1 naar 4. Ook het aantal soorten mezen is iets toegenomen door het de vestiging van de Matkopmees en de Zwarte Mees, waar tegenover staat dat in 2003 geen territorium van de Kuifmees is vastgesteld. Het aantal struweel- en bosrandvogels is afgenomen; het aantal Fitissen is gedaald van 4 naar 1 en van de Tuinfluiter van 2 naar 1. Van een aantal zomervogels past de afname in een landelijke of regionale trend, en moet de oorzaak waarschijnlijk worden gezocht in de overwinteringsgebieden. Het gaat in De Tangh om de Gekraagde Roodstaart, Zomertortel en mogelijk ook de Fluiter. De gekraagde roodstaart is nog wel bij één bezoek eind april enthousiast zingend aangetroffen, maar waarschijnlijk bij gebrek aan een geschikte partner is dit exemplaar weer verder getrokken.

De Sperwer werd in 2003 nog wel twee keer waargenomen, maar dat was onvoldoende voor het vaststellen van een territorium. Daarentegen werden voldoende territoriumindicerende waarnemingen gedaan van een buizerd. Het is niet duidelijk of het gaat om het dezelfde paar waarvan in het dichtbijgelegen bos van Ridder Bosch van Rosenthal een broedpoging werd vastgesteld. In de Tangh zelf werd geen nest gevonden. De Appelvink werd eenmaal in april aangetroffen net iets buiten het gebied.

Literatuur

Gleichman, J.M., 1981. Broedvogelinventarisatie 'De Tangh' 1981. Handgeschreven verslag.

Dijk, A.J. van, 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (BMP). SOVON, Beek-Ubbergen, 2^e ed.

Tabel 1 Overzicht van de in 1981 en 2003 aangetroffen broedvogels met aantal territoria

Soort	Aantal territoria	
	1981	2003
Boomklever	1	4
Boomkruiper	3	3
Bosuil	1	-
Buizerd	-	1
Ekster	1	1
Fitis	4	1
Fluiter	1	-
Gekraagde roodstaart	1	-
Glanskopmees	1	2
Goudhaantje	9	5
Groenling	1	1
Groene specht	-	1
Grote bonte specht	2	3
Grote lijster	1	1
Heggemus	2	1
Holenduif	1	2
Houtduif	12	6
Huismus	>10	-
Koolmees	24	8
Kleine bonte specht	-	1
Kuifmees	1	-
Matkopmees	-	1
Merel	12	7
Pimpelmees	6	6
Roodborst	15	7
Sperwer	1	-
Spreeuw	>10	4
Staartmees	1	2
Tjiftjaf	4	4
Tuinfluiter	2	1
Turkse tortel	1	1
Vlaamse gaai	1	1
Vink	8	10
Winterkoning	9	8
Zanglijster	5	2
Zomertortel	1	-
Zwarte mees	-	2
Zwarte kraai	1	2
Zwartkop	4	3
Aantal soorten	34	32
Aantal territoria	157	102

Overige waarnemingen: Sperwer (16 maart, 13 april), Gekraagde Roodstaart (26 april) en Appelvink (26 april).